

Luku 18

**Perinteistä eroon –
moderni aika**

Oppikirjan sivut 168-177

Pedanet-tehtävä (YO2017)

Moderni elämäntapa 1900-luvun alku

Katso:video: <https://www.youtube.com/watch?v=LliK3rH2hXc>

Voit myös hakea netistä kuvahaulla kuvia 1920-luvun suurkaupungeista. Käytä esim. seuraavia hakusanoja:

- Pariisi 1920-luvulla / New York 1920-luvulla / Berliini 1920-luvulla
- Paris 1920's / New York 1920's / Berlin 1920's
- Paris dans les années 1920 / Berlin in den 1920 Jahren

1. Kuvaile elämää Euroopan suurkaupungeissa ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Minkälaisia erilaisia modernin elämäntavan piirteitä videokatkelmassa (kuvissa) voidaan havaita?

1. Kuvaile elämää Euroopan suurkaupungeissa ensimmäisen maailmansodan jälkeen.

- Kaupungeissa näkyy mm.: väkijoukot, joukkoliikenne, teatterit ja kahvilakulttuuri.
- Teknologian kehitystä ilmentävät esimerkiksi valot, autot ja kamerat.
- Kaduilla näkyvät mainokset ja näyteikkunat kuvastavat syntymässä olevaa kulutuskulttuuria.

1. Kuvaile elämää Euroopan suurkaupungeissa ensimmäisen maailmansodan jälkeen.

- Kaupungistumisen myötä vapaa-aika lisääntyi.
- Kaupunkeihin liittyi konekulttuuri.
- Suurkaupunkeihin rakennettiin lisää kerrostaloja.
- Kaupunki toi vapauksia esim. naiseen elämään.
- Suurkaupungissa oli tarjolla erilaisia vapaa-ajan huvia kuten teattereita, elokuvasaleja, tanssipaikkoja ja kahviloita.

2. Miten yhteiskuntaluokka vaikutti urheilulajien suosioon?

- Yläluokka harrasti vaarallisia lajeja kuten ratsastusta ja metsästystä.
- Keskiluokka pelasi tennistä ja krikettiä.
- Työväenluokka harrasti ja seurasi fyysisyyttä vaativia lajeja, kuten jalkapalloa.

- 1920-luvun uusi elämäntapa nimettiin **MODERNIKSI**
Modernia elämäntapaa leimasivat:

- kaupunkilaisuus
- yksilökeskeisyys
- vapauden korostaminen
- naisten aseman vahvistuminen Euroopassa

Lumiere 1895

- sukupuolikäsitysten vapautuminen

- naisten oikeudet (sufirageetit)

Josephine Baker

- muoti ja viihde

Louis Armstrong

- moderni taide

Rudolph Valentino

- liikkuminen

King Kong 1933

- uusi tekniikka

Harold Lloyd

Laurel & Hardy

**Georg Grosz:
Yhteiskunnan tukipilarit
1926**

**Määrätietoiset ja
julmat sotilaat**

**Lippua heiluttavan
poliitikon aivojen tilalla
läjä ulosteita**

**Pappi siunaa silmät
kiinni kaiken ympä-
rillään olevan**

**Miekkaa heiluttavan natsin
päästä aseistettu ratsumies**

**Lehtikeisarin päässä potta
kuvaamassa lehdistön tasoa**

[Modern times 1](#)

Virittely: Chaplinin *Nyky aika*

Katsokaa Youtubesta tehdaskohtaus Chaplinin elokuvasta [*Nyky aika*](#) (1936).

1. Millaisen kuvan elokuva antaa tehdastyöstä?
2. Kuinka elokuva kuvaa ihmisen ja koneen suhdetta?
3. Elokuvan nimi on *Modern times (Nyky aika)*. Millaisena elokuva kuvaa modernia aikaa?

Vastaukset:

1. Millaisen kuvan elokuva antaa tehdastyöstä?

- Työ on mekaanista, toisteista ja pakkotahtista. Liukuhihna ja koneet määräävät vauhdin, ja tehdastyöläiset ovat ikään kuin jättimäisen koneen osia.

2. Kuinka elokuva kuvaa ihmisen ja koneen suhdetta?

- Aluksi Chaplin on inhimillinen, mutta mekaanisen tehdastyön myötä hän sulautuu osaksi konetta ja menettää inhimillisyytensä.

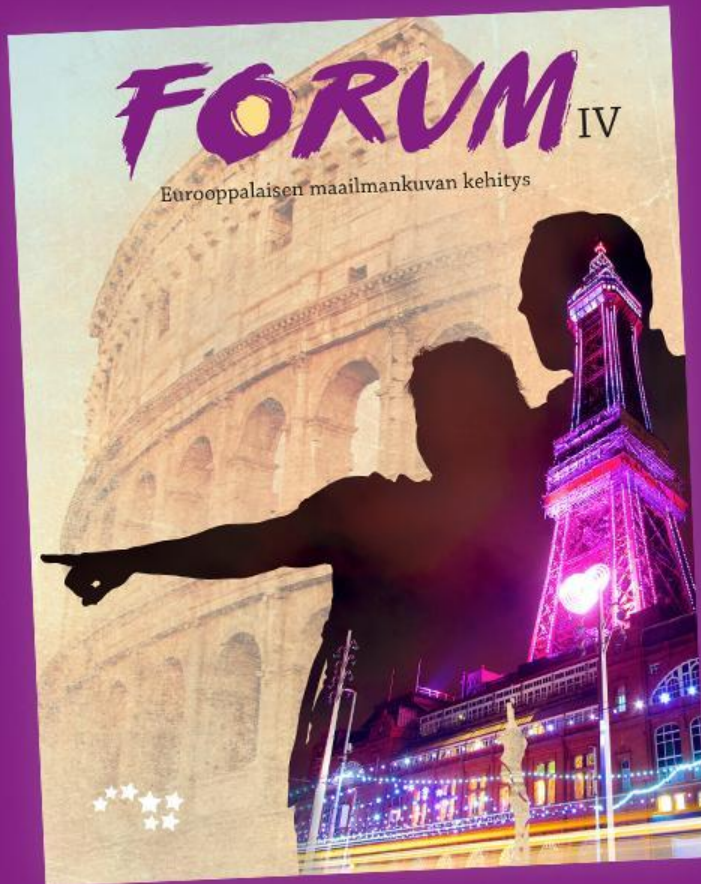
Vastaukset:

3. Elokuvan nimi on *Modern times (Nyky aika)*.
Millaisena elokuva kuvaa modernia aikaa?

Moderni aika vaikuttaa teknisesti edistyneeltä:

- **On automaatiota, koneita ja laitteita.**
- **Toisaalta ihminen hukkuu tekniikan rattaisiin.**
- **Tehtaassa on tiukka hierarkia: ylimpänä on tehtaanjohtaja, sitten työnjohtajat ja alimpana liukuhihnatyöläiset.**

→ **Sosialistisia ajatuksia!**

Luku 19

Kulttuuria massoille

Oppikirjan sivut 178-187

19. Kulttuuria massoille

Lue kappale, sivut 178-184

Tehtävä 1. Määrittele

a) populaarikulttuuri

b) massakulttuuri

c) nuorisokulttuuri

→ Miten nuorisokulttuuri oli mahdollista?

→ Miksi alkoi USA:sta

Massakulttuuri ja populaarikulttuuri?

Populaarikulttuuri on vanhempi käsite, se on peräisin jo 1800-luvulta:

- Tarkoittaa kansanomaisista, populaaria viihdettä.**

Massakulttuuri on 1900-luvun käsite:

- Tarkoittaa suurille joukoille suunnattua ja tietoisesti kaupallista kulttuuria.**
- Huom! Massatuotanto!**

Nuorisokulttuuri II MS:n jälkeen

= nuorten suosimaa alakulttuuria,
johon kuuluu muun muassa
nuorisomusiikki ja pukeutumistavat

Nuorisokulttuuri I ja II MS:n jälkeen

Amerikkalaisuus nähtiin muodikkaana, esim.

- **Hollywood ja tähtikulttuurin synty**
- **Jazz, swing**
- **Urheilu** (esim. Ateenan olympialaiset)
- **TV-tähdet**
- **Rock 'n' roll**
- **Coca Cola ym. tuotemerkit**

Miten nuorisokulttuuri oli mahdollista?

- **Yhteiskuntarakenne muuttui;**
teollistuminen, kaupungistuminen, elintason nousu, nuorison määrä, opiskelu, perhekoko...
- **Teknologian kehittyminen** (halpeni)

Miksi alkoi USA:sta?

- **Siirtolaisuus** 1800-1900 -luvulla
- **II MS:n jälkeen taloudellinen suurvalta**
- **Markkinat myös Euroopassa**

Nuorisokulttuuri II MS:n jälkeen

2000-l ??? Digitaalinen kulttuuri

1990-l

Metalli, pop, grunge, rap, hiphop...?

1980-l

Punk, Tekno, Hevi, New Wave, Rockabilly

1970-l

Rock, Hipit, Punk, Disco

1960-l

Brittiläinen pop/rock

Hippiliike

1950-l

Amerikkalainen rock'n'roll

☀️ Radio

➔ Elokuva

➔ TV

➔ Tietokoneet

➔ CD/DVD

➔ Blue Ray

➔ Internet

➔ Sosiaalinen media

➔ Mobiiliviestimet

➔ ???

Massakulttuurin tyypipiirteet

- populaaria eli tarkoitettu suurelle yleisölle
- halpaa
- tuotetaan sarjoina
- nuorisolle suunnattua
- vitsikästä
- seksikästä
- viettelevää
- katoavaa
- kulutettavaa
- hyvää bisnestä
- leikkisää

Amerikkalainen sarjakuvahahmo Yellow Kid edustaa sarjakuvasanakarien vanhinta sukupolvea 1900-luvun alusta.

Luettelon laati kuvataiteilija Richard Hamilton 1950-luvun lopulla.

**teollistuminen
aiheuttaa voimakkaan
elintason nousun**

**kansalaisten
vaikutusmahdollisuu-
det kasvavat ja luokka-
yhteiskunta syntyy**

**edistysusko hiipuu
1900-luvun alussa**

**uskonnon vaikutus
kulttuuriin heikkenee**

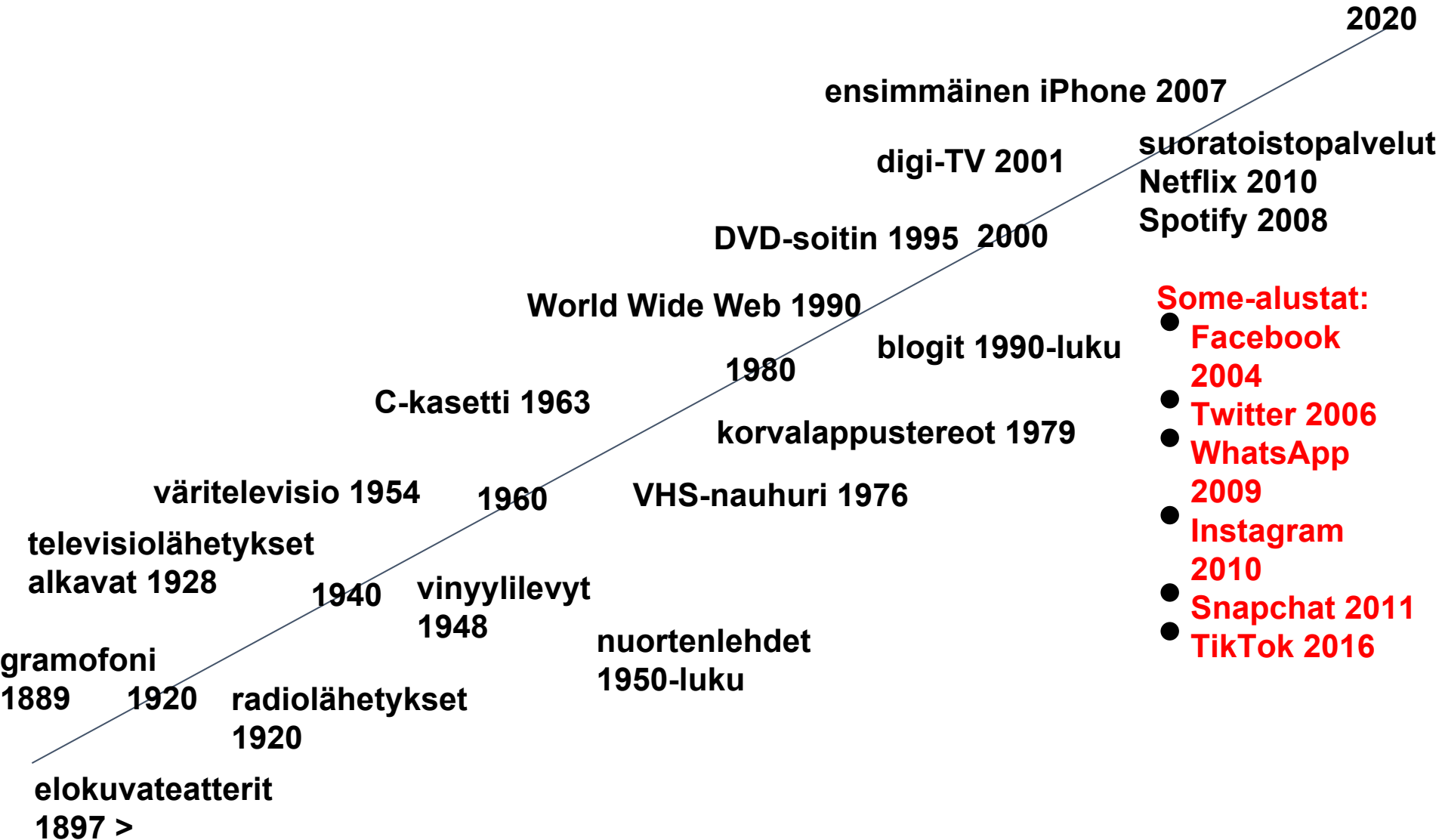
Nyky aika

- **kulutusyhteiskunta**
- **globalisaatio myös kulttuurissa**
- **kulttuuri pirstoutuu ja monipuolistuu**
- **massa- ja populaarikulttuuri voimistuvat**
- **uudet taiteen ja tieteen tekovälineet**
- **1800-luvun aatteet muuttuvat käytännöksi**
- **USA nousee johtavaksi maaksi kulttuurin alalla**

Viihteen virstanpylväitä

Digitaalinen kulttuuri

KERTAUSAUKEAMA ANTIIKISTA NYKYPÄIVÄÄN

aikakausi	yhteiskunta-järjestelmä	aikakauden aatteita	kulttuuria luova voima	uskonto	maailmankuva	keskeiset taidesuuntaukset	vapaa-ajan kulttuuri	naisen asema	merkittäviä henkilöitä
antiikki 800 eKr.–400 jKr.	Kreikka: aristokratia ja demokratia Rooma: tasavalta ja keisarikausi	Kreikka: usko omaan ylivertauuteen Rooma: keisarikultti	kreikkalainen pyrkimys täydellisyyteen, roomalainen käytännöllisyys	antiikin uskonnot ja jumalat, kristinuskon synty	myyttinen, filosofian synty, Aristoteleen ja Ptolemaiosen opit maailmankaikkeudesta	arkaainen kausi, klassinen kausi, hellenismi	Kreikka: uskonnolliset juhlat; teatteri, olympialaiset Rooma: huvitukset; gladiaattorit, sirkusajot, kylpylät	Kreikassa naisen alistettu asema, Roomassa oikeuksien kasvu	Homeros, Sokrates, Aristoteles, Aleksanteri Suuri, Platon, Vergilius, Cicero, Konstantinus Suuri
keskiaika 400–1500	feodalismi, katolisen kirkon ja paavin suuri valta, kansallisvaltioiden synty keskiajan lopulla	kristinuskko, aikakauden lopulla humanismi ja renessanssi	kirkko	kristinuskko	maakeskinen maailmankuva, kirkon opit kuoleman jälkeisestä elämästä	kristillinen taide, roomaaninen ja goottilainen tyyli, ritarirunous	kristilliset tavat, karnevaalit, ritarikulttuuri	naisen alistettu asema, kristillinen ihanteellinen naiskuva	paavit, Tuomas Akvinolainen
uuden ajan alku 1500–1700	kansallisvaltioiden kuninkaiden aseman vahvistuminen, kirkon aseman heikkeneminen, itsevaltiut	humanismi, renessanssi, uskonpuhdistus	hallitsijat, ruhtinaat, kirkko	uskonpuhdistus ja vastauskonpuhdistus	luonnontieteellisen ja mekanistisen maailmankuvan synty	renessanssi, klassiset ihanteet, barokki	teatteri, ooppera, hovikulttuuri	naisen alistettu asema	Erasmus Rotterdamilainen, Luther, Kopernikus, Michelangelo, da Vinci, Galilei, Newton, Ludvig XIV
valistuksen aikakausi 1700–luku	itsevaltiutus, Yhdysvaltojen itsenäistyminen	valistus	hallitsijat, porvaristo	kirkon ja taikauskon arvostelu	järjen korostus, edistysuskon synty	barokki ja rokokoo	hovikulttuuri, lukeminen	ihanteista huolimatta asema ei parane	Locke, Voltaire, Montesquieu, Rousseau
uusin aika 1789–1914	Ranskan vallankumous ja yhteiskuntien vähittäinen demokratisoituminen	konservatismi, liberalismi, nationalismi ja sosialismi	porvaristo	maallistuminen ja kirkon aseman heikkeneminen	tieteiden kehitys, edistysusko, Darwinin evoluutioteoria	uusklassismi, romantiikka, realismi, impressionismi	kaupunkikulttuuri, teatteri, konsertit, matkailu, lehdistö	taloudellinen asema paraneee, naisasialiike	Mill, Marx, Darwin, Monet, Hegel, Victoria, Einstein, Freud
nykyaika 1914–	demokratia, diktatuurit maailmansotien välillä	edellisten lisäksi demokratia, fasismi, kommunismi ja vihreä aate	massat tekniset keksinnöt	uskonnosta yksilön henkilökohtainen asia	tieteisusko, maailmankuvan pirstoutuminen, valistuksen ihanteet tasa-arvosta	lukuisat eri taidesuunnat, taitteen pirstoutuminen, populaarikulttuuri, massakulttuuri	populaarikulttuurin eri muodot, urhellu	naisille poliittiset oikeudet, naisten tasa-arvoisempi asema	Einstein, Freud, Picasso, Dali, Hitler, Stalin, Chaplin, Elvis